

Кафедра економіки, підприємництва
та туризму
Всеукраїнська науково-практична
інтернет-конференція
**«ТУРИЗМ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА
НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ»**

Присвячена 100-річчю Поліського національного університету

м. Житомир
24-25 червня 2022 р.

Туризм: міжнародний досвід та національні пріоритети: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференція (м. Житомир, 24-25 червня 2022 р.) Житомир: Поліський національний університет, 2022. 186с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голова:

Скидан О.В.

ректор Поліського національного університету, д.е.н., проф.

Заступник голови:

Романчук Л.Д.

проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку Поліського національного університету, д.с.-г.н., проф

Члени організаційного комітету:

Балджи М.Д.

професор кафедри підприємництва та туризм Одеського національного морського університету, д.е.н., проф.;

Валінкевич Н.В.

в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету, д.е.н., проф.;

Гринько Т.В.

декан факультету економіки Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, д.е.н., проф.;

Куцмус Н.М.

директор ННІ менеджменту, бізнесу та права Поліського національного університету, д.е.н., проф.;

Ляшевич А.В.

завідувач сектору туризму та охорони культурної спадщини управління культури та туризму ЖОДА;

Мазур В.С.

доцент кафедри міжнародного туризму і готельного бізнесу ННІ міжнародних відносин ім. Б.Д. Гаврилишина Західноукраїнського національного університету, к.е.н., доц.;

Опалов О.А.

декан факультету економіки та менеджменту Поліського національного університету, к.е.н., доц.;

Студінський В.А.

директор Науково-дослідного навчального центру «ПринцепС», д.і.н., проф.;

Титова О.М.

директор Центру пам'ятокознавства Національної Академії наук України і УТОПІК, д.і.н., проф.;

Ткачук В.І.

професор кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету, д.е.н., проф.

Відповідальний секретар:

Тищенко С.В.

доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму, к.е.н., доц.

Секретарі:

Мутасова С. А.

завідувач навчальної лабораторії кафедри економіки, підприємництва та туризму;

Чернишова Т. М.

доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму, к.б.н., доц.

Матеріали подаються в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність фактів, статистичної інформації, власних імен, цитат та інших відомостей, наданих у рукописах, несуть автори публікацій.

©Автори статей, 2022

© Поліський національний університет, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТУРИЗМ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	8
<i>О.В. Бабушко</i> ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ В ЗБЕРЕЖЕННІ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.....	8
<i>Р.Є. Качаровський, І.В. Єрко, Н.В. Мельник, С.І. Ковальчук</i> СТЕНОГРАФІЯ (СКОРОПИС), ЯК СПОСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ.....	11
<i>С.В. Тищенко, А.О. Ващук</i> БЕЗПЕКА В ТУРИЗМІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	15
<i>Д.В. Світовенко</i> ГЕНДЕРНІ КВОТИ ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	18
<i>М.Д. Балджи, А.О. Житомирська</i> ЗАЛУЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІМІДЖМЕЙКЕРСТВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ У ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ.....	21
<i>В.В. Гладкий</i> СУТНІСТЬ ФОРМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	24
<i>О.О. Фастовець</i> ЕКСКАРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ.....	27
<i>Н.В. Валінкевич, Д.Г. Ніквашвілі</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	29
<i>О.А. Опалов, В.В. Кучерук</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	32
<i>Т.М. Чернишова, І.Р. Николишин</i> ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ МАРШРУТУ ПОХОДУ ВИХІДНОГО ДНЯ «ПЕРЛИНИ КАРПАТ» В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	34
<i>Т.М. Чернишова, А.С. Козут</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЕКСКАРСОВОДА.....	37
<i>Т.М. Чернишова, К.В. Сидоренко</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ БАГАТОДЕННИХ ТУРИСТСЬКИХ ПОХОДІВ.....	40

<i>Т.М. Чернишова, О.А. Хворостяна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МУЗЕЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ#3	
<i>А.С. Осипчук, Г. Шарова</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРУ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ.....	46
<i>А.С. Осипчук, А.І. Кришталь</i> ТУРИСТИЧНІ РЕАЛІЇ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	49
<i>С.В. Тищенко, Ю.І. Вітвіцька</i> МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ РЕСУРСІВ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ РЕГІОНУ	52
<i>М.М. Бащак</i> ТУРИСТИЧНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЗАГОСТРЕННЯ.....	56
СЕКЦІЯ 2 МАРКЕТИНГ І МЕНЕДЖМЕНТ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНИХ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ.....	60
<i>Т.М. Чернишова, О.Є. Філоненко</i> РОЛЬ ОСОБИСТОЇ КУЛЬТУРИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ.....	60
<i>Л.В. Тарасович, М.С. Демченко</i> ТУРИСТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ ЯПОНІЇ.....	63
<i>М.Д. Балджи, К.Д. Яслинська</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	66
<i>М.Д. Балджи</i> УПРАВЛІННЯ ГОТЕЛЯМИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	69
<i>О.Д. Панченко</i> ПРИНЦИПИ МЕНЕДЖМЕНТ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	72
СЕКЦІЯ 3. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇН ТА РЕГІОНІВ.....	77
<i>Р.Є. Качаровський, Н.В. Мельник, О.В. Антипюк</i> ФЕСТИВАЛЬ «ВОЛИНСЬКА ГОЛЛАНДІЯ» – НОВІТНЯ ТУРИСТИЧНА АТРАКЦІЯ РЕГІОНУ.....	77
<i>О.В. Антипюк, Р.Є. Качаровський, З.К. Карпюк</i> «БУДИНОК ГОЛОВАНЯ» – ПЕРЛИНА ТУРИСТИЧНИХ ШЛЯХІВ ЛУЦЬКА.....	80
<i>О.В. Мельник, Л.Т. Чижевська, С.В. Полянський, Р.Є. Качаровський</i> РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ОБ'ЄКТІВ БАСЕЙНУ Р. НЕРЕТВА	83
<i>І.В. Єрко, О.В. Новосад, Р.Є. Качаровський</i> ТРАНСПОРТНА МЕРЕЖА СТАРОВИЖІВСЬКОЇ ТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	87

<i>В.П. Якобчук, Ю.В. Ходаківська</i> ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІСТА КОРОСТЕНЬ «СВЯТО ДЕРУНА».....	91
<i>А.С. Осипчук, Н.П. Прилуцька</i> ТУРИСТИЧНО – РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	93
<i>А.О. Соколова</i> ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СВЕНТОКШИСЬКОГО ВОЄВОДСТВА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА: ФОРМУВАННЯ, ВИКОРИСТАННЯ, ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	96
<i>А.С. Осипчук, В.Н. Рубан</i> ХАРАКТЕРИСТИКА САНАТОРНО–КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА КИТАЮ.....	99
<i>С.В. Тищенко, К.В. Кулешиник</i> ОСОБЛИВОСТІ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВО ЄВРОПИ.....	102
<i>Н.В. Мельник, З.К. Карпюк, Р.Є. Качаровський, О.В. Антипюк</i> МАЙСТЕРНЯ «ВОЛИНСЬКОГО ФАБЕРЖЕ» ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ РЕГІОНУ.....	105
<i>Т.М. Чернишова, К.О. Синиця</i> АНАЛІЗ ГОЛОВНИХ ЕКСКУРСІЙНИХ ОБ’ЄКТІВ У ЛЬВОВІ.....	109
<i>Т.В. Мірзоєва</i> ЛІКАРСЬКЕ РОСЛИННИЦТВО ЯК ОДИН ІЗ РЕСУРСІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	112
<i>І.О. Беляк</i> РОЛЬ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ПІДВИЩЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ АГЛОМЕРАЦІЇ.....	115
<i>Л. А. Суліменко, О. Г. Суліменко</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	129
<i>R.V. Levkina, Ya. M Kotko</i> PECULIARITIES OF FORMATION OF TOURIST AND RECREATIONAL POTENTIAL OF KHARKIV REGION.....	122
<i>А.В. Ляшевич</i> СУЧАСНИЙ СТАН РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ ЖИТОМИРЩИНИ.....	126
<i>Г.Л. Махорин, Н.Й. Романюк</i> ІСТОРІЯ КОНДИТЕРСЬКОГО МИСТЕЦТВА І ЖИТОМИР.....	131

<i>І.П. Кудінова</i>	
КОМПОНЕНТИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЙ.....	136
СЕКЦІЯ 4 ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК БАЗА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	140
<i>Р.Є. Качаровський, І.В. Єрко, А.В. Мельник, О.Г. Павлушенко</i>	
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЛЮБЛИНЕЦЬКОЇ ТГ ЯК РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	140
<i>Т.М. Чернишова, Г.І. Шарова</i>	
МУЗЕЙ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ЕКСКУРСІЙНІ ОБ'ЄКТИ.....	143
<i>С.В. Тищенко, Я.С. Несененко</i>	
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК БАЗА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	146
<i>О.В. Міщенко</i>	
САКРАЛЬНІ ОБ'ЄКТИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК БАЗА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	149
СЕКЦІЯ 5 ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ.....	153
<i>Н.В. Валінкевич, С.П. Шевчик</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРУ ТУРИЗМУ.....	153
<i>О.Є. Шмигель, Ю.І. Гудемчук</i>	
ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ.....	156
<i>Л.В. Тарасович, Д.В. Ушкалова</i>	
ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНОГО МАРКЕТИНГУ ІСПАНІЇ.....	159
<i>О.А. Опалов, М.О. Горєва</i>	
ВИКОРИСТАННЯ КВАДРОКОПТЕРА ДЛЯ РОЗГЛЯДУ АРХІТЕКТУРНИХ ПАМ'ЯТОК.....	162
<i>С.В. Тищенко, О.В. Іцук</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	166
<i>О.Є. Шмигель, О.В. Ігнатюк</i>	
ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ.....	169
<i>Н.В. Приймаченко</i>	
ВПЛИВ ПРОГРЕСУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ ТУРИЗМУ НА ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У XXI СТОЛІТТІ.....	171
<i>Л.М. Василюшина</i>	
РОЛЬ ПРОЦЕСІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ТУРИЗМІ І ГОСТИННОСТІ.....	174
СЕКЦІЯ 6. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ОРІЄНТАЦІЯ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	178

<i>М.Ф. Плотнікова</i> ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ТУРИЗМУ	178
<i>Н.В. Валінкевич, М.О. Іцик</i> РОЗВИТОК ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	182

Список використаних джерел

1. Про охорону культурної спадщини: Закон України №1805-III від 2000-06-08

URL:http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/phocagallery/2017/Pryklady_DS_TU_8302_2015.pdf

2. “Про утворення Департаменту містобудування та земельних відносин Житомирської міської ради”: Рішення Житомирської міської ради від 24.02.2016 № 122 URL:https://zt-rada.gov.ua/?doc_id=9760.

3. Положення про сектор з питань охорони культурної спадщини департаменту містобудування та земельних відносин Житомирської міської ради від 02.01.2019 URL: <https://zt-rada.gov.ua/files/upload/sitefiles/doc1631533059.pdf>;

4. Рішення Житомирської міської ради від 24.12.2021 № 411 “Про затвердження Програми із створення розроблення містобудівної, проєктної та землевпорядної документації на 2022 -2024 роки”

УДК 338.488.2-044.337:003.27

Р. Є. Качаровський, магістр географії, інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів кафедри фізичної географії, географічний факультет, Волинського національного університету імені Лесі Українки

І. В. Єрко, к. геогр. н., доцент кафедри туризму та готельного господарства, географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

Н. В. Мельник, к. геогр. н., доцент кафедри туризму, факультет туризму та міжнародних комунікацій, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

С. І. Ковальчук, магістр географії, старший лаборант кафедри фізичної географії, географічний факультет, Волинського національного університету імені Лесі Українки

СТЕНОГРАФІЯ (СКОРОПИС), ЯК СПОСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Деталізовано поняття *стенографія (скоропис)*. Визначено історичні передумови розвитку стенографії, зокрема в Україні й на Волині. Звернуто увагу на можливості та аспекти використання стенографії (скоропису) у туристичному та готельно-ресторанному бізнесі.

Ключові слова: стенографія (скоропис), діловодство, туризм, туристичний бізнес, готельно-ресторанний бізнес, Волинська область.

Жодна організація, установа та підприємство у світі не може існувати без діловодства, що є основою для забезпечення їхньої

діяльності та реалізації функцій. Існує безліч різних форм та методів удосконалення роботи діловодства та уніфікації документообігу, що залежать від різних умов здійснення певних видів діяльності.

Сучасний документообіг та необхідність обробки щоденного значного обсягу інформації вимагає пошуку шляхів пришвидшення певних діловодних процесів. Ці проблеми також властиві й сфері туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. Тут в нагоді може стати саме стенографія (скоропис), що багато часу використовується в діловодстві державним управлінням, місцевим самоврядуванням, судовими, військовими та правоохоронними органами [1; 3–5; 9].

Стенографія (скоропис) (від грец. στενός – вузький, тісний й γράφειν – писати) – швидкий дослівний запис усної мови за допомогою системи спеціальних умовних знаків [6–8; 11]. Іншими словами – це швидкісне письмо, для якого характерний запис короткими знаками й скороченнями, що дає змогу синхронно занотувати усну мову [6–8; 10]. Стенографія – система спеціальних значків: геометричних (використовуваних у різних системах в Англії й Франції) та елементів літер рукописного письма (застосовуваних в Німеччині й у слов'янських країнах), пристосована для швидкого запису за складами, словотвірними морфемами й словами усної мови [8; 10]. Системи діляться, з одного боку, на курсивні та геометричні; з іншого боку, на морфологічні та фонетичні. У курсивних знаки утворюються з елементів літер звичайного листа. У геометричних – основами знаків служать геометричні елементи (точка, пряма лінія, коло та її частини) та всі поєднання букв мають вигляд геометричних фігур. У морфологічних системах фіксуються морфеми, у фонетичних – звуки. Переваги знання стенографії не обмежуються зручністю швидкої фіксації мови. Оволодіння навичками скоропису сильно економить час і сили, покращує якість роботи. Крім того, доведено, що стенографування розвиває мислення, здатність чітко і змістовно формулювати свої думки [6–8; 10].

Стенографія найбільше поширилася на Східну Європу на німецькій основі Франца Ксавера Габельсбергера (1789–1849 рр.); у Польщі її засновником був Ян Казимир Крупський (1799–1856 рр.), що до української мови її було застосовано О. Панейком у 1922 р. (перші спроби Л. Олевінського у 1864 р. і Й. Полінського у 1891 р.), що далі переросло у наукове видання «Українська стенографія» (1947 р.) На сході України виникли варіанти *стенографії*, складені О. Герштанським та М. Льовшином («Курс стенографії», 1948 р.), на основі системи Ф. К. Габельсбергера. Широкого застосування стенографія набула в системі документообігу органів державної влади,

судовій системі, правоохоронних органах, журналістиці, науковій та студентській сферах тощо. За часів УРСР на території України була створена база по підготовці фахівців стенографів, зокрема існували Державні курси стенографії та машинопису у м. Києві та Дніпрі. Нині такі фахівці готуються лише у столиці на базі професійно-технічних училищ та приватних курсів. Визнаними фахівцями стенографами, що обслуговували різні сфери управлінської діяльності у Волинській області були: Валентина Василівна Качаровська, Людмила Полякова, Тамара Івченко тощо [6–8; 10].

Як відомо, внутрішня організація сфери туристичного та готельно-ресторанного бізнесу характеризується складним комплексом управлінських процесів та документообігом, що їх обслуговує. Стенографія може стати незамінним помічником у виконанні деяких функціональних процесів. Зокрема, у туристичному бізнесі, при спілкуванні з великою кількістю клієнтів при оформленні туроператорами їхніх замовлень, що унеможливить помилки та сприятиме точному виконанню побажань клієнтів. У готельно-ресторанному бізнесі досить позитивним може стати досвід документування замовлень клієнтів у великих рестораних та готельних комплексах із значним переліком окремих специфічних послуг, де багато замовників, що мають різні уподобання. Крім того, стенограф буде незамінним помічником у проведенні виробничих нарад, перемовин, ділових зустрічей, конференцій, семінарів, симпозиумів, презентацій, що часто відбуваються на базі потужних готельних комплексів [1–5; 9].

Використання стенографії та послуг спеціалістів-стенографів у туристичній сфері дає позитивний ефект, як у невеликих закладах, що відзначаються інтенсивним потоком клієнтів та постійною організацією різних приватних та публічних заходів, так і у великих готельно-ресторанних комплексах та туристичних компаніях, де існує максимальна потреба у таких послугах. Для запису стенограми необхідні блокноти зі спеціальною розміткою аркушів, магнітофони з широким динамічним та частотними діапазонами чи цифрові диктофони зі значною амплітудною чутливістю, широкою діаграмою направленості та частотою дискретизації (96 кГц і вище), що підтримують аудіозапис у форматах без втрат (напр., *.flac*, *.tta*) чи хоча б *.mp4* або *.acc*.

Існує проблема у підготовці вузькопрофільних фахівців-стенографів, оскільки вона здійснюється переважно у м. Києві, проте це питання можна вирішити за допомогою онлайн-курсів, використовуючи засоби дистанційного навчання. Також необхідне

майбутнім спеціалістам-стенографами опанування декількох іноземних мов, що потребують застосування різних систем стенографії, адже це істотно підвищить рівень обслуговування клієнтів.

Значною проблемою для популяризації цього фаху є досить низький рівень оплати праці вказаних фахівців, оскільки вони належать до професійно-технічних спеціальностей, хоча за рівнем підготовки їх можна віднести до перекладачів, що істотно знижує кількість бажаючих займатися цим фахом та утруднює пошук відповідних спеціалістів. Проте, ця проблема може бути легко вирішена за рахунок істотного підняття оплати праці.

Загалом, використання стенографії у туристичному та готельно-ресторанному бізнесі є доцільним і прогресивним, що істотно розширить можливості сфери туризму за умови кардинального вирішення системних проблем у галузі.

Список використаних джерел

1. Блощинська В. А. Сучасне діловодство: навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2005. 320 с.
2. Васильєва О. О., Зайцева В. М. Діловодство в туризмі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Запоріжжя : ЛПДС, 2012. 141 с.
3. Діловодство на підприємстві. Ведення діловодства. URL: <https://www.kadrovik01.com.ua/rubric/8> (дата звернення: 18.05.2022).
4. Документація підприємства. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100007202-dokumentatsiya-pidpriemstva> (дата звернення: 18.05.2022).
5. Документообіг на підприємстві і діловодство – організація, аналіз, ведення, схеми. URL: <https://uteka.ua/ua/channel/Dokumentooborot> (дата звернення: 18.05.2022).
6. Енциклопедія українознавства: *Словникова частина*: в 11 т. / Наукове Товариство ім. Шевченка; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. Париж, Нью-Йорк, Львів: вид. «Молоде життя», 2000 р. Т.8, С.3045-3046. ISBN 966-7155-02-1.
7. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2 : М – Я. С. 405.
8. Панейко Олександр. Українська стенографія. Мюнхен, 1947. 93 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/miscellaneous/15224-paneyko-o-ukrayinska-stenografiya/> (дата звернення 11.05.2022).
9. Романуха О. М. Діловодство в туристичній сфері : конспект лекцій. Кривий Ріг, 2016. 120 с.

10. Стенографія // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2 : М – Я. С. 430.

11. Яременко Василь, Сліпущко Оксана. *Новий тлумачний словник української мови*. Київ Вид.«Аконіт», 2001. Т.4. 941 с.

УДК 338.48.379.85

Тищенко С.В.

к. е. н., доцент, Поліський Національний університет

Вашук А.О.

студентка

Поліський національний університет

БЕЗПЕКА В ТУРИЗМІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Безпека у сфері туризму - сукупність факторів, що характеризують соціальні, економічні, правові та інші стани стосовно забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб і держав у сфері туризму. Актуальність цієї роботи для організаторів туризму є вирішальною. Важливими є питання стосовно безпеки на всіх рівнях у сучасному туризмі - від безпеки туристів на маршруті до економічної безпеки зони розвитку туризму.

Питання безпеки в туризмі на сучасному етапі досліджували вчені як за кордоном та і в Україні. Серед них В.Ф. Кифяк [2], О.М. Кальченко [1], В.М. Козинець [3], Й. Мансфелд [5]. Метою дослідження є визначення поняття безпека в туризмі і її діяльність в сучасних умовах.

У англійській науковій термінології, поняття «безпека туризму» має два значення – «safety of tourism» і «security of tourism», які різняться між собою. «Safety of tourism» перекладається як «безпечність туризму», що стосується реакції усіх суб'єктів туристичної діяльності на наявні загрози безпеці туризму, а друге – «безпека туристичної діяльності», що стосується походженню загроз безпеки туризму.

Більшість вітчизняних науковців не наводять чіткого визначення даного поняття, хоча були спроби. Зокрема автори видання «Енциклопедичного словника-довідника з туризму» визначають зміст поняття як «особиста безпека туристів, збереження їхнього майна і не завдання шкоди навколишньому природному середовищу під час здійснення подорожі, ... основний параметр оцінки якості категорійних туристичних маршрутів» [6, с. 18]. У схожому напрямку поєднує спільні характерні риси у вітчизняній науці І. Маркіна, яка вважає, що